



# **Simundervisning, på lika villkor?**

- En undersökning av hur lärare i Stockholms län  
bedriver sin simundervisning

Erik Ahlgren & Daniela Broström

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN  
Självständigt arbete grundnivå 122:2014  
Lärarprogrammet 2010-2014  
Handledare: Karin Söderlund  
Examinator: Jane Meckbach

## Sammanfattning

**Syfte och frågeställning:** Syftet med studien är att undersöka hur grundskolelärare i idrott och hälsa, verksamma i Stockholms län, bedriver sin undervisning mot simkunnighet. Detta syfte besvaras med hjälp av följande frågeställningar:

1. Hur definierar lärare i idrott och hälsa begreppet simkunnighet?
2. Hur arbetar lärare i idrott och hälsa för att uppnå simkunnighet hos eleverna?
3. Vilka faktorer anser lärare i idrott och hälsa påverkar simundervisningen?

**Metod:** För att besvara studiens syfte och frågeställningar genomfördes fyra kvalitativa intervjuer med grundskolelärare i idrott och hälsa, verksamma i Stockholms län. Urvalet baserades på två parametrar, avstånd till simhall och ekonomi.

**Resultat:** Resultatet visar att lärarna bedömer elevernas simkunnighet utifrån definitionen i Lgr11, men att de använder sig av den nordiska definitionen vid simtester. Samtliga lärare arbetar för att eleverna ska nå simkunnighet genom att bedriva olika former av simskola och simträning. Gemensamt mål med all undervisning i simning är att eleverna ska nå kunskapskravet, ”eleven kan även simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge” (Skolverket 2011, s. 58-61). En av faktorerna som styr hur simundervisningen bedrivs är just lärarnas mål med undervisningen, att eleverna ska nå kunskapskravet. Övriga faktorer som påverkar hur simundervisningen bedrivs är avstånd till simhall samt skolledningens inställning, vilken påverkar lärarens resurser såsom ekonomiskt upplägg, tillgång till personal och tid för undervisning. Resultatet visar även att faktorer som påverkar elevernas möjlighet att nå simkunnighetskravet är elevens fysiska förutsättningar (ex. motorik och kondition) och bakgrund (etnisk, religiös och kulturell).

**Slutsats:** Utifrån studiens resultat är slutsatserna att kunskapskravet för simkunnighet i Lgr11 borde kompletteras till den nordiska definitionen av simkunnighet, “Simkunnig anses den vara som kan falla i vattnet, få huvudet under ytan och efter att åter ha tagit sig upp till ytan, kan simma 200 meter på djupt vatten varav 50 meter på rygg” (Svenska simförbundet 2014-08-21). Detta för att bidra till en mer likvärdig undervisning och bedömning. Undervisningen på skolor är situationsanpassad och målet med simundervisningen är att eleverna uppnår kunskapskravet. Den starkaste faktorn som påverkar simundervisningens upplägg är avståndet till simhall och den största faktor till att elever inte uppnår simkunnighet beror på elevens fysiska förutsättningar och bakgrund. Resultatet pekar mot att det snarare är ett områdes socioekonomiska situation än kommuninvånarnas ekonomiska förutsättningar som påverkar simkunnigheten.

## Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
1.1 Bakgrund .....	1
1.1.1 Simkunnighet ur ett historiskt perspektiv.....	1
1.1.2 Simkunnighet i tidigare styrdokument .....	2
1.1.3 Simkunnighet idag.....	3
1.1.4 Arbete mot simkunnighet .....	4
1.1.5 Faktorer som påverkar skolans simundervisning .....	5
1.2 Forskningsläge .....	6
1.2.1 Simkunnighet, en livsviktig kunskap .....	6
1.2.2 Skolrelaterad forskning, Sverige .....	7
1.2.3 Skolrelaterad forskning, internationellt.....	9
1.3 Syfte och frågeställningar.....	10
1.3.1 Hypotes.....	10
2 Metod .....	10
2.1 Val av metod .....	11
2.2 Urval.....	11
2.3 Genomförande .....	13
2.4 Analys.....	14
2.5 Etiska överväganden .....	14
2.6 Reliabilitet .....	14
2.7 Validitet .....	15
3 Resultat.....	16
3.1 Hur definierar lärare i idrott och hälsa begreppet simkunnighet?.....	16
3.2 Hur arbetar lärare i idrott och hälsa för att eleverna ska uppnå simkunnighet?.....	17
3.3 Vilka faktorer anser lärarna i idrott och hälsa påverkar simundervisningen?.....	20
4 Sammanfattande diskussion .....	22
4.1 Resultatdiskussion.....	23
4.1.1 Definiering av begreppet simkunnighet. ....	23
4.1.2 Simundervisningens utformning .....	24
4.1.3 Faktorer som påverkar arbetet mot simkunnighet.....	25
4.2 Metoddiskussion.....	28

4.3 Slutsats .....	29
4.4 Förslag till fortsatt forskning.....	30
Käll- och litteraturförteckning.....	31

Bilaga 1 Käll- och litteratursökning

Bilaga 2 Missivbrev

Bilaga 3 Intervju

# 1 Inledning

Sverige är geografiskt sett ett land där större delen av befolkningen har nära kontakt med vatten. Hela vårt avlånga land är till stor del begränsat av kust och inom landet finns otaligt med sjöar och vattendrag. Sommar- som vintertid så vistas svensken vid eller på vattnet i form av bad, båt- och fisketurer samt skridsko- och fisketurer vintertid. Vem längtar inte efter att ta ett svalkande dopp i närliggande insjö eller havsbad en varm sommardag eller skrinna ut över en blankis en solig vinterdag? Att vistas i miljö med vatten är dock inte riskfritt. Under 2014 har hittills 89 personer i Sverige omkommit med drunkning som orsak (SLS, 2014-08-21a). Detta anser vi som skäl nog till att motivera simkunnighet som en livsviktig kunskap som alla, särskilt barn och unga, bör besitta. I och med införandet av *Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011* (Lgr11) har skolan det övergripande ansvaret för att utveckla simkunnigheten i landet och vi anser därför att det är av stort intresse att undersöka hur lärare i idrott och hälsa arbetar för att uppnå simkunnighet. Vidare att undersöka vad lärare använder för tillvägagångssätt och vilka eventuella svårigheter man stöter på. Genom denna studie hoppas också vi som lärarstudenter i idrott och hälsa få en bild över hur undervisningen mot simkunnighet kan se ut och vilka problemområden som vi förväntas tackla i kommande arbetsliv.

## 1.1 Bakgrund

### 1.1.1 Simkunnighet ur ett historiskt perspektiv

Vid sekelskiftet 1900 och tidigare var simkunnigheten i Sverige låg. Mellan åren 1881-1895 omkom officiellt 16 291 med drunkning som dödsorsak. Folk började nu inse att simkunnigheten var nödvändig för att rädda sitt eller andras liv och med brittiska *The Life Saving Society* som förebild bildas 1898 *Svenska Lifräddningssällskapet* (SLRS, som idag förkortas SLS). SLRS uttryckte i sina stadgar att sällskapets huvudsyfte var att ”sprida kunskap i sätten att rädda drunknande och till livvets återkalla skenbart drunknande samt att främja simkunnighet i allmänhet inom landet” (Holmberg 1998, s. 12). Man ville uppnå detta bland annat genom undervisning i simning och livräddning inom landets skolor. För att kartlägga den allmänna simkunnigheten i landet genomförde SLRS år 1899 en undersökning över hela Sveriges skolungdom, omfattande 371 938 elever. Resultaten man fick visade på att endast 12 procent av skolungdomarna var simkunniga. (ibid., s. 9-15).

Under årens gång växte SLRS och sällskapet spred sig ut i landet. År 1918 kom SLRS dåvarande sekreterare Hugo Möller att simkunnighet var en medborgerlig rättighet och därmed att skolan skulle ha en allmän simundervisning bekostad och möjliggjord av varje enskild kommun. Med detta som grund började landets folkskolor 1921 att bedriva torrsimning och alla kommuner anordnade simbad samt årliga simkunnighetsprov med anteckningar på terminsbetygen inrättas. SLRS delad vid denna tid ut diplom för simkunnighet vid sina kurser, vilket uppnåddes genom att deltagaren simmade 100m bröstsim följt av 50 meter ryggsim. SLRS tog också vid denna tid fram material för livräddning och islivräddning. (Holmberg 1998, s. 18-19)

SLRS spred simkunnigheten i landet genom att utbilda simlärare, däribland studenter vid Gymnastiska Centralinstitutet (GCI), och undervisa skolungdomen i simkunnighet. De fortsatte med åren att göra påtryckningar på staten mot en högre simkunnighet inom landet, vilket bland annat ledde till fler bad- och simanläggningar inrättades. Men framförallt har SLRS fört in simkunnigheten i skolan (ibid.).

### **1.1.2 Simkunnighet i tidigare styrdokument**

Den första gången simundervisning benämns i skolans styrdokument är i *1919 års undervisningsplan för rikets folkskolor*. Man beskriver detaljerat lämpliga simövningar och hur de genomförs. Dock nämns inte begreppet simkunnighet eller något specifikt mål med simundervisningen. (Kraepelien-Strid 2006, s. 35-37)

Inte heller i *1947 års anvisningar för undervisning i gymnastik med lek och idrott* nämns något specifikt mål för simkunnighet. Nytt är att man till skillnad från tidigare dokument har delat in undervisningen i en form av progression för skolans olika årskurser. Dessutom förordar Skolöverstyrelsen lämpliga simprov från årskurs 4 och uppåt, varje elevs enskilda resultat nedtecknas i terminsbetygen (ibid. s. 37-40). Det är först 1952 i dokumentet *Studie i gymnastik, lek och idrott för enhetsskolan* som man anvisar obligatorisk simundervisning för elever i årskurs 3 med anledningar att alla elever bör vara simkunniga i årskurs 4, då eleven ska kunna simma en sträcka på 25 meter. I *1962 års läroplan för grundskolan* tilläggs också ett simkunnighetsprov för eleverna i årskurs 3 (Skolöverstyrelsen 1962, s. 344-357) på 25 meter. Man återger också att de simsätt man lägger fokus på är bröst- och ryggsim samt i senare årskurser också ryggcrawl. Men först i 1969 års läroplan för grundskolan, *Lgr69*, lyfter

man tydligt fram simkunnighet och de simkunnighetskrav som skolan eftersträvar. För skolor som inte har tillgång till en simhall bör eleverna delta i simskola utanför skolans verksamhet och där erhålla ett godkännande i simkunnighet (Skolöverstyrelsen 1969, s. 12-13). Senare i Lgr80 specificeras också vad livräddningsmomentet innefattar, såsom säkerhet vid vattenmiljö, konstgjord andning och användning av livräddningsutrustning (Skolöverstyrelsen 1980, s. 95-96). I Lpo94 ska eleven uppnå vissa mål i undervisning för att erhålla betyg i ämnet idrott och hälsa. Ett av dessa mål är att elever i årskurs 5 skall ”kunna simma och hantera nödsituationer vid vatten” (Skolverket 1996, s. 47-50). Vad detta mål innebär framgår dock inte i kursplanen, så 2006 förtydligades målet av Skolverket till att omfatta att elever i slutet av årskurs 5 skall ”ha god vattenvana, vara trygg i vatten, kunna simma 200 meter, varav 50 meter på rygg” samt ”hantera nödsituationer vid vatten, ha grundläggande kunskaper om bad-, båt- och isvett” (Skolverket 2010, s. 5).

### 1.1.3 Simkunnighet idag

I nuvarande Läroplan för grundskolan, Lgr11, är simning ett av de moment som lyfts fram i kursplanen för ämnet idrott och hälsa. Ett av de grundläggande kunskapskraven för att en elev i slutet av årskurs 9 ska erhålla betyget godkänt i ämnet lyder ”eleven kan även simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge” (Skolverket 2011, s. 60). Med andra ord, en elev som går ut svensk grundskola med ett godkänt betyg i idrott och hälsa ska uppfylla detta kunskapskrav. I Sverige är det obligatoriskt att gå i grundskolan och det är huvudmännen på skolorna som bär ansvaret för att elever ges möjlighet att uppnå kunskapskraven. Detta medför även att det är huvudmännen som bär det övergripande ansvaret för att utveckla simkunnigheten hos landets elever.

Att vara simkunnig enligt svensk skola innebär alltså att eleven kan simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge, vilket kan jämföras med den nuvarande nordiska definitionen, som även används av *Svenska Livräddningssällskapet* (SLS, tidigare SLRS), för simkunnighet; “Simkunnig anses den vara som kan falla i vattnet, få huvudet under ytan och efter att åter ha tagit sig upp till ytan, kan simma 200 meter på djupt vatten varav 50 meter på rygg” (Svenska simförbundet 2014-08-21)

Skolverket poängterar att det i kursplanen är fråga om att kunna simma i mag- och ryggläge, och pekar inte ut några specifika simsätt, utan det är upp till läraren vilka simsätt som används. De poängterar även att det är skolan och läraren som har ansvaret för lektionernas

struktur och innehåll samt att eleverna ges möjlighet att nå kursmålen trots att undervisningen kan bedrivas av utomstående som exempelvis simlärare som finns i simhallen. (Skolverket 2014-08-21a)

#### **1.1.4 Arbete mot simkunnighet**

I arbetet mot att uppnå simkunnighet hos barn så finns det en viss genomgående metodik. Organisationerna Svenska Simförbundet (Sjödén 2008, s. 9-39), australiensiska Austswim (Harmer 2001, s. 25-95) och amerikanska Young Men's Christian Association (YMCA) (YMCA 1999, s. 58-79, 102-133) framhåller alla att innan arbetet med simträning kan påbörjas så bör man först arbeta med vattenvana. Att eleven får en vana att vistas i vatten och, i en säker miljö, på ett lekfullt sätt får övervinna eventuella rädslor och utveckla en trygghet är av stor betydelse. Med detta som utgångspunkt arbeta sig framåt mot att utveckla simkunnighet. Alla de olika organisationerna framhåller vikten av att skapa en stimulerande och säker miljö, där man arbetar metodiskt mot uppsatta mål. Gemensamt för de olika organisationerna är också att man har tydliga mål och arbetar efter en tydlig arbetsplan för att uppnå dessa.

Hur ska man som lärare i idrott och hälsa arbeta med detta i skolan? En lärares uppdrag är att förmedla kunskaper, utefter de nationellt uppsatta målen, och att mål och krav ska vara likvärdig oavsett var i landet utbildningen sker (Skolverket 2011, s. 8-9). Dock är arbetssättet för hur läraren uppnår dessa mål ganska öppna. SLS har med Lgr11 som utgångspunkt tagit fram material där de utifrån kursplanens centrala innehåll och kunskapskrav lyfter fram lämpliga riktlinjer och övningar för att arbeta mot skolans mål. Nedan följer en sammanfattning av SLS's riktlinjer (SLS, [2014-08-21b]).

Årskurs 1-3, "Lekar och rörelse i vatten. Att balansera, flyta och simma i mag- och ryggläge.": Att uppnå vattenvana genom lek och rörelse, exempelvis som att doppa huvudet, flyta och hoppa i vattnet, skapar möjligheten för elever att röra sig obehindrat i vatten. Man tränar att motoriskt hantera de olika samsätten. I magläge används bröstsim och i ryggläge används livräddningsryggsim. Ett lämpligt mål är att eleven har god vattenvana och kan simma 50 meter.



Årskurs 4-6, "Eleven kan simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge": Man lägger mest tyngd vid att utveckla elevens bröst- och ryggsim. Att få ihop koordinationen i simsätten, få ett flyt i simningen och kan trampa vatten är goda riktlinjer. Eleverna bör även få testa på andra simsätt som crawl och fjäril. Målet är att eleven vid en individuell bedömning i årskurs 6 klarar av kunskapskravet ovan med god teknik.

Årskurs 7-9, "Eleven kan simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge": Även om kunskapskravet är detsamma så bör undervisningen utvecklas till att innefatta samtliga simsätt och träna på att använda de olika simsätten på ett effektivt sätt. Kunskapsbedömning görs individuellt för varje elev där eleven i likhet med årskurs 6 måste uppnå kunskapskravet för att få ett godkänt betyg.

### **1.1.5 Faktorer som påverkar skolans simundervisning**

Eva Kraepelien-Strid (2012, s. 172) behandlar olika simdidaktiska frågor som man som lärare bör ta ställning till i samband med undervisning i simning. Hur undervisningen skall bedrivas menar hon kan begränsas av olika yttre faktorer som till exempel avsaknad av simhall, för få timresurser avsatta för simundervisning eller otillräcklig budget. Staffan Janson (2004, s.922-923) menar att i och med att flera kommuner arbetar efter en stram budget riskerar simkunnighet att bli en klassfråga. Detta då många kommuner under 1990-talet, som en följd av besparingar, tvingats skära ner på skolornas simundervisning.

Kraepelien-Strid (2011) lyfter i texten *Simning och lärarande i ett mångkulturellt perspektiv* fram hur kulturella, etniska och religiösa aspekter påverkar simundervisningen i skolan. En stor del av de icke simkunniga eleverna är antingen födda utomlands eller har föräldrar vilka är födda utomlands. Dessa elever har oftast andra förutsättningar att nå simkunnighet, detta beror till exempel på elevernas kulturella bakgrund. Kraepelien-Strid menar att detta inte är något som bör vara ett hinder för dessa elevers utveckling mot simkunnighet, däremot kan det ha en påverkan på undervisningens upplägg och/eller elevens förutsättningar att utveckla simkunnighet. (Kraepelien-Strid 2011, s. 83-91)

## 1.2 Forskningsläge

### 1.2.1 Simkunnighet, en livsviktig kunskap

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) genomförde 2010 en undersökning där syftet var att utreda om det i samband med drunkningsolyckor med barn fanns eventuella skademönster, vilket i sin tur då skulle kunna hjälpa till att förhindra fler barndrunkningsolyckor framöver. I undersökningen, som innefattade alla 106 barn (0-17 år) som drunknat i Sverige mellan åren 1998-2007, visar att 96 stycken av dessa kan betraktats som olycksfall. Övriga tio fall har annan orsak, exempelvis mord- och dråpfall. Utav de 96 olycksfallen inträffade 31 stycken i anslutning till badplatser och sju olyckor inträffade i anslutning till simbassäng. I dessa 38 fall var orsaken till olyckan för yngre barn oftast föranlett av bristande uppsyn, och för de äldre barnen handlade det istället om bristande eller övervärdering av simkunnighet. (MSB 2010, s.8-9,12)

I undersökning *Position Statement: Swimming and Water Safety Education* av International Life Saving Federation ser man tydliga kopplingar mellan andelen drunkningsolyckor i höginkomstländer och länder med låg- och medelinkomst. I höginkomstländer är oftast simkunnigheten och medvetenheten kring vattensäkerhet högre och därmed också andelen drunkningsolyckor lägre, medan situationen är den omvända i låginkomstländer. Med Bangladesh som exempel, ett låginkomstland med kultur av stor simkunnighet och vattensäkerhet, pekar man mot att kunskapen såsom simkunnighet är viktigare än den socioekonomiska aspekten (International Life Saving Federation 2007, s. 373-377).

I en undersökning genomförd av SLS och Novus 2014 fick 4674 personer i åldern 18-79 år svara på frågan om de ansåg sig vara simkunniga enligt den nordiska definitionen. Resultatet visar att vi i Sverige har en uppskattad simkunnighet på 78 procent bland den vuxna befolkningen. I undersökningen förekom det en stor variation på länsnivå, då resultaten för simkunnigheten i de olika länen varierade mellan 65 procent i Jämtlands län till 83 procent i Västra Götalands län. Detta menar Karin Brand, generalsekreterare vid SLS, beror på att Sverige har ett varierande klimat där möjligheterna till att bada utomhus i de norra delarna av landet inte är lika stor då det är ett kallare klimat i norr än i söder. I Stockholms län visade sig resultatet vara något högre än för landet totalt, med en uppskattad simkunnighet på 82 procent bland vuxna. (SLS 2014-08-21c)

## 1.2.2 Skolrelaterad forskning, Sverige

Skolverket genomförde 2004 en undersökning där en av frågorna de sökte svar på var hur många av eleverna som gick ut årskurs 5 våren 2003 som var simkunniga? Eftersom det inte fanns någon definition för simkunnighet eller utförligare beskrivning än ”kunna simma och hantera nödsituationer vid vatten” formulerade i styrdokumentet fick huvudmännen även svara på hur de definierade simkunnighet på sina skolor. Majoriteten (64 procent) av de kommunala skolorna hade definierat simkunnighet i likhet med den nuvarande nordiska definition, 6 procent hade ingen specifik definition och resterande skolor hade olika definitioner som varierade mellan att eleverna skulle kunna simma mellan 25 till 250 meter. Utifrån sina definitioner fick huvudmännen sedan bedöma hur många av deras elever i årskurs 5 som var simkunniga. Resultatet visade att 94 procent av eleverna i årskurs fem som gick i skolor med kommunal huvudman var simkunniga våren 2003. (Skolverket, 2004)

2010 genomförde Skolverket en liknande undersökning om simkunnighet för elever i årskurs 5. Som tidigare nämnt var då målet för eleverna i slutet av årskurs 5 att ”ha god vattenvana, vara trygg i vatten, kunna simma 200 meter, varav 50 meter på rygg, och hantera nödsituationer vid vatten” och resultatet visar att 8,3 procent av eleverna i svensk grundskola över lag inte uppnådde dessa mål. Skillnader fanns dock mellan skolor med kommunal och fristående huvudman, där skolorna med kommunal huvudman i lägre grad uppfyllde målen. Resultatet visade att 8,4 procent av eleverna i skolor med kommunal huvudman inte nådde målen för simkunnighet i slutet av årskurs 5. De två största anledningarna till att målen inte nås anges vara rädsla och kulturella skäl. (Skolverket, 2010)

Skolverket arbetar i nuläget på en undersökning som skall kartlägga elever i årskurs 6 simkunnighet utifrån den nya läroplanen Lgr11. Resultaten från denna rapport är beräknade att vara klara till december 2014 och är en vidare utveckling av rapporten som kom ut 2010. (Skolverket, [2014-08-21b])

*I Ett ämne för vem?* (Sandahl, 2004, s.51-54) framkommer det att skolorna över tid har haft dåliga tillgångar till relevanta lokaler att bedriva sin undervisning i idrott och hälsa. I början av 1900-talet saknade hela 94 procent av landets folkskolor gymnastiksal, samma andel år 1968 var 9 procent och år 2001 27,5 procent. Att andelen sjunkit från 1969 till 2001, menar Sandahl, kan bero på att antalet friskolor har ökat och att dessa skolor öppnat i lokaler som ursprungligen inte var anpassade till skolundervisning. Tittar vi på hur skolornas tillgångar till

simhallar har förändrats över tid ser vi istället en ökning. 1969 hade 19 procent av skolorna tillgång till simhall medan andelen var 51,3 procent år 2001. Sandahl redogjorde även för hur de olika huvudmomenten som förekom i undervisningen 2001 fördelades och kom fram till att lektionsinnehållet i idrott och hälsa i genomsnitt bestod till 5 procent av simning.

Fördelningen av lektionsinnehållet skiljde sig dock mellan de olika stadierna, där han såg en negativ trend av andelen lektionstillfällen som innehöll simning med ökad ålder. I årskurs 3 bestod 7,6 procent av undervisningen av simning, i årskurs 6 hade andelen sjunkit till 4,8 procent och årskurs 9 hade andelen sjunkit ytterligare till att endast 2,5 procent av undervisningen bestod av simning.

Enligt Johansson et al. (2009) så påverkar inte avståndet till simhall elevernas simkunnighet. Dock visade det sig att de tillfrågade lärarna som arbetade på skolor med långt avstånd till simhall (mer än 2 km) inte bedrev någon simundervisning i årskurs 5 eller 9. Den största anledningen till detta uppgav lärarna var svårigheter att få tider i hallen. Dessutom pekar studien på att elever från skolor som hade långt till en simhall visade sig ha sämre kunskaper kring vattensäkerhet (livräddningskunskaper och bad-, båt- och isvett) än elever från skolor som hade nära tillgång till simhall. Författarna menar att denna skillnad i kunskap beror på just avsaknaden av simundervisning för skolorna som hade längre avstånd till simhall. (Johansson, Kristoffersson & Larsson 2009)

Ring och Pettersson (2012) undersöker i sitt examensarbete vilka didaktiska övervägande lärare i idrott och hälsa gör i sin simundervisning och ifall de känner sig kompetenta till att undervisa i simning. Genom intervjuer med sex lärare i idrott och hälsa kom man fram till att samtliga lärare känner sig kompetenta till att undervisa i simning, dock tycker några av lärarna att en uppfräschning av utbildningen inte skulle skada. Lärarna gör inga större didaktiska övervägande för simundervisningen, då de är väldigt begränsade i sin undervisning, på grund av bristande halltillgång och tid till simundervisning. Störst fokus ligger på att få alla elever att uppfylla de i Lgr11 angivna kunskapskraven för simkunnighet, i vissa fall grundar sig betyget i simkunnighet på bedömning från ett lektionstillfälle. Dock anger samtliga lärare hur viktigt det är att eleverna faktiskt är simkunniga. I övrigt framhåller flera av de intervjuade lärarna att simkunnigheten bland elever som nyligen anlant till Sverige är mycket låg.

### 1.2.3 Skolrelaterad forskning, internationellt

Kevin Moran (2008, s. 114-127) undersökte i sin studie simkunnighet, kunskap kring vattensäker och kunnande av livräddning samt hjärt- och lungräddning bland nyzeeländska elever i årskurs 11. Genom en enkätundersökning fick han fram att 54 procent av de drygt 2000 undersökta eleverna ansåg att de inte kunde simma mer än 100 meter. Han fann även att fler kvinnor än män ansåg sig som mindre simkunniga och att det fanns en socioekonomisk skillnad, där elever från skolor ur högre socioekonomiska områden hade högre simkunnighet jämfört med elever från skolor ur områden med låg socioekonomisk status. Undersökningen visade också på en skillnad i simkunnighet mellan olika etniska grupper. Där elever med europeiskt och maoriursprung hade högre simkunnighet än elever med ursprung från Asien eller stillahavsöarna. En av slutsatserna, han lägger fram, är att man behöver uppmärksamma den oroväckande stora andelen ungdomar som har bristande simkunnighet och betonar insatser mot grundläggande simkunnighet, särskilt hos elever med annan etnisk bakgrund och skolor i de lägre socioekonomiska områdena.

Timothy Lynch (2012, s.267-278) har granskat hur utbildningen av grundskolebarn i Australien inom området simning och vattensäkerhet ser ut. I granskningen framhäver han att antalet drunkningsolyckor i har Australien ökat de senaste åren och att en orsak till detta tros vara ett minskat kunnande i simkunskap och vattensäkerhet. Trots att det finns flera utbildningar om simkunskap och vattensäkerhet för barn i Australien, så saknar många lärare inom australiensiska grundskolan utbildning inom området. Detta har medfört att lärarna känner sig osäkra att undervisa i simning. En annan orsak till lärarnas bristande kunskaper tros också vara att större delen av undervisningen kring simkunskap och vattensäkerhet sker genom extern/inhyrd personal utan eller med passivt deltagande av lärarna själva. Med hjälp av fortbildning kan man öka kunskapen om och deltagandet i undervisningen hos lärarkåren och på så sätt bidra till ökad kunskap och simkunnighet bland landets barn.

I artikeln *Methodological and organizational problems in teaching swimming* var ett av syftena att undersöka lärarnas åsikter kring elevers utförande under lektionen.

Undersökningen genomfördes med hjälp av enkäter som besvarades av 69 idrottslärare på offentliga skolor i Gdansk. Det som lärarna ansåg som de främsta målen med undervisningen i simning var att eleverna skulle överkomma sin rädsla för vatten och att de skulle lära sig

simma korrekt, alltså ha en korrekt simteknik i förhållande till definierade simsätt. (Bielec 2007, s.205-211)

### **1.3 Syfte och frågeställningar**

Syftet med studien är att undersöka hur grundskolelärare i idrott och hälsa, verksamma i Stockholms län, bedriver sin undervisning mot simkunnighet. Detta syfte besvaras med hjälp av följande frågeställningar:

1. Hur definierar lärare i idrott och hälsa begreppet simkunnighet?
2. Hur arbetar lärare i idrott och hälsa för att uppnå simkunnighet hos eleverna?
3. Vilka faktorer anser lärare i idrott och hälsa påverkar simundervisningen?

#### **1.3.1 Hypotes**

Vi tror att lärarna kommer att hänvisa till kunskapskraven som finns i Lgr11 för att definiera simkunnighet. Vi tror även att undervisningens upplägg styrs av kunskapskraven och att detta leder till att lärarna i sin undervisning har störst fokus på *att* eleverna klarar av kunskapskravet framför *hur* eleven klara av kunskapskravet. Vi tror att faktorer som kan påverka undervisningen är tillgång och närhet till simhall, ekonomiskt anslag till simundervisning samt elevers etniska och religiösa bakgrund.

## **2 Metod**

För att bestämma vilken metod som bäst besvarar frågeställningen behöver man först reda ut om forskningen är av kvalitativ eller kvantitativ art. Trost beskriver att kvalitativa studier är fördelaktiga för studier som utgår ifrån en frågeställning med syftet att förstå eller hitta mönster kring hur människor resonerar och/eller reagerar samt att särskilja och urskilja varierande handlingsmönster (Trost 1997, s. 15-16). I en kvantitativ studie är man däremot mer intresserad av att omvandla informationen till siffror och mängder och därmed svara på frågor som hur ofta, hur många och hur vanligt (ibid, s. 16; Holme & Solvang 1997, s. 76) Då vi vill skapa en bild av lärarnas åsikter och tillvägagångssätt, faller det sig naturligt att genomföra en kvalitativ studie.

## **2.1 Val av metod**

Vi har valt att göra en kvalitativ studie som bygger på kvalitativa intervjuer. Det finns olika typer av kvalitativa intervjuer, i denna studie används halvstrukturerade intervjuer. En halvstrukturerad intervju erbjuder både struktur och flexibilitet. Man arbetar utifrån förutbestämda frågor vilka kan preciseras med hjälp av följdfrågor, dvs både öppna och sonderande frågor, detta för att säkerställa likvärdighet och ämnesfokus i intervjuerna (Gillham 2008, s.103). Den halvstrukturerade intervjun kan beskrivas som ett mellanting av ett öppet vardagssamtal och ett slutet frågeformulär (Kvale & Brinkmann 2009, s. 42-43). Genom att använda den struktur som intervjumetoden medför anser vi kunna besvara frågeställningarna på ett tillfredsställande sätt. Detta genom att den intervjuades svar går att precisera och utveckla med hjälp av sonderande frågor (Gillham 2008, s. 103). Detta hade inte kunnat uppnås ifall intervjuerna varit av exempelvis strukturerad eller ostrukturerad karaktär. En strukturerad intervju tenderar att bli mer av en muntlig enkät, medan en ostrukturerad intervju riskerar att man flyter ifrån ämnet och den intervjuade tappar på så sätt greppet om vad intervjun avser att avhandla. I båda fallen hade det troligen kunnat uppstå svårigheter att uppnå studiens faktiska syfte. Dock kan halvstrukturerade intervjuer anses som negativa i den aspekten att de kräver mycket tid till noggrant förberedande, genomförande och efterarbete (Gillham 2008, s. 113-115). Metoden medför många positiva aspekter som kan hjälpa oss att nå studiens syfte, vilket överväger den tidsåtgång som metoden kräver. Vi vill i undersökningen använda tydliga huvudfrågor som berör lärare i idrott och hälsas undervisning mot simkunnighet. Genom att använda dessa huvudfrågor som utgångspunkt för intervjun och sedan utveckla dessa med hjälp av stödord, kan vi fortlöpande konstruera följdfrågor för att få fram en tydlig bild av lärarnas syn på och hantering av området.

## **2.2 Urval**

Målet är att finna ett urval som är representativt för studiens syfte och frågeställningar, därför baseras urvalet på en kombination av två urvalsmetoder, bekvämlighetsurval och handplockat urval. Med bekvämlighetsurval menas, i likhet med Hassmén & Hassmén (2008, s.107-111), ett urval baserat på personer i vår omgivning och ett handplockat urval är ett urval valt för att ge bästa möjliga information till studien. I första hand används ett bekvämlighetsurval där vi kontaktat för oss tidigare kända lärare. Sedan byggdes urvalet på med ett handplockat urval med syfte att nå maximal variation för de parametrar som urvalet

bygger på. Variationen för urvalet baseras på två parametrar, avstånd till simhall och ekonomi. Avståndet till simhallen definieras som närhet till simhall eller ej. Med närhet till simhall menas en skola som har maximalt 1 km gångavstånd till simhallen, om avståndet är längre så har skolan ej närhet till simhallen. Detta utifrån Schantz och Ek (2012, s. 42), som i sin artikel menar att "gränsen för vad som är lagom kort och för långt verkar gå ungefär vid 800 meter till 1 kilometer". Den ekonomiska aspekten baseras på Statistiska centralbyråns (2013, s 276) tabell över "Sammanräknad förvärvsinkomst, medelvärden efter kön, län och kommun 2010, tkr". Där vi utgått ifrån medelvärdet för den totala förvärvsinkomsten per invånare i vald kommun i förhållande till medelvärdet för samtliga kommuner i Stockholm län (299,3 tkr).

Urvalet består av fyra lärare verksamma i kommuner inom Stockholm län. Vi har valt att intervjua en lärare från en kommunal skola i vilken kommunens invånare har en genomsnittligt hög förvärvsinkomst och en lärare från en kommunal skola vilken kommunens invånare har en genomsnittligt låg förvärvsinkomst i förhållande till medelvärdet. Utöver detta så är de resterande två lärarna verksamma i den kommun vilken har en genomsnittlig förvärvsinkomst närmast medelvärdet för Stockholms län. Dessa två lärare representerar istället den andra parametern avstånd. En lärare från en skola som har närhet till simhall och en lärare från en skola som ej har närhet till simhall.

Gemensamt för lärarna som deltar i studien är att alla är verksamma i kommunala grundskolor inom Stockholms län, de är behöriga till att undervisa i idrott och hälsa, de har undervisat i ämnet i minst ett års tid och betygsätter elever i ämnet.

*Lärare 1* - arbetar på en skola i Stockholms kommun (förvärvsinkomst 301,1 tkr) och skolan har närhet till simhall. Läraren har arbetat som lärare i idrott och hälsa i 6,5 år, är utbildad idrottslärare på Lärarhögskolan och är utbildad simlärare genom SLS.

*Lärare 2* - arbetar på en skola i Huddinge kommun (förvärvsinkomst 278,5 tkr) och skolan har närhet till simhall. Läraren har arbetat som lärare i idrott och hälsa i 30 år, är utbildad idrottslärare på GIH och är utbildad simlärare genom SLS.

*Lärare 3* - arbetar på en skola i Sollentuna kommun (förvärvsinkomst 340,8 tkr) och skolan har ej närhet till simhall. Läraren har arbetat som lärare i idrott och hälsa i 10 år, är utbildad idrottslärare på GIH och har ingen extern simutbildning.

*Lärare 4* - arbetar på en skola i Stockholms kommun (förvärvsinkomst 301,1 tkr) och skolan har ej närhet till simhall. Läraren har arbetat som lärare i idrott och hälsa i 4 år, är utbildad idrottslärare på GIH och har ingen extern simutbildning.



## **2.3 Genomförande**

Lärare på olika skolor och olika kommuner i Stockholms län har kontaktats per mail eller telefon. Alla tillfrågade fick ta del av om varför studien genomfördes, hur den skulle genomföras och vilka etiska övervägande som gjorts. Detta genom ett personligt mail med bifogat missivbrev (se bilaga 2). Sammanlagt har 24 lärare kontaktats varpå 11 av dessa har besvarat vår kontakt. Av dessa har fem varit villiga att ställa upp på intervju, varvid vi tackade nej till en lärare då vi endast önskade genomföra fyra intervjuer för att uppfylla vår urvalsmall. Av de fyra deltagarna valdes först två deltagare utifrån ett bekvämlighetsurval och sedan kompletterades urvalet med två handplockade deltagare, för att uppnå önskad variation. Inför intervjuerna skapades en första intervjumall, vilken analyserades genom en pilotintervju. Pilotintervjun genomfördes med en lärarstudent från GIH som var insatt i ämnet, och utifrån denna omstrukturerades mallen genom att specificera och byta ordning på frågorna. Detta gjordes för att frågorna inte skulle innehålla värderingar utan plocka fram den intervjuades åsikt.

Vid intervjuerna åkte vi ut till respektive skola på en överenskommen tid. Där genomfördes en halvstrukturerad intervju utefter skriven mall (se bilaga 3). Samtliga intervjuer spelades in med två mobiltelefoner, för att undvika eventuella bortfall på grund av tekniska problem; en Nokia Lumia 920 samt en HTC OneX. Innan intervjun startade, så informerades den intervjuade om sina etiska rättigheter, baserade på individskyddskravet (se etiska överväganden), och hur resultatet skulle presenteras i studien.

Det fanns ingen tidsbegränsning för intervjuerna, intervjun pågick så länge som krävdes för att besvara frågeställningen. Genomsnittlig tid per intervju var ca 45 minuter. Efter att lärarna själva fått definiera begreppet simkunnighet så har deltagarna fått ta del av definitionen av simkunnighet i Lgr11 och den nordiska definitionen av simkunnighet.

Författarna transkriberade två intervjuer vardera. Intervjuerna transkriberades ordagrant, manuellt med dator, efter en gemensam layout för att transkriberingarna skulle bli så lika som möjligt. Utifrån transkriberingarna genomfördes sedan analys och sammanställning av resultat gemensamt.

## **2.4 Analys**

Data har utifrån transkriberingarna bearbetats gemensamt. Utifrån transkriberingarna har relevanta resultat plockats ut för att kunna besvara studiens frågeställningar. Resultatet delas upp under de tre frågeställningarna där alla deltagarna presenteras var för sig. Resultatet presenteras i form av citat, tabell och sammanfattande texter.

## **2.5 Etiska överväganden**

Studiens etiska överväganden bygger på innehåll ur de forskningsetiska principer som Vetenskapsrådet tagit fram. För att deltagarna i studien skall känna sig trygga utgår vi ifrån rådets *individskyddskrav* vilket skall medföra att "individen som medverkar i forskning ska skyddas från skada och kränkning" (Hermerén 2011, s.18). *Individskyddskravet* är indelat i fyra huvudkrav. (Vetenskapsrådet 2002, s.6)

Informationskravet - delge deltagarna information kring forskningens syfte.

Samtyckeskravet - man deltar frivilligt och har rätten att avbryta sin medverkan.

Konfidentialitetskravet - deltagaren har rätt att veta vem som tar del av inhämtad information.

Nyttjandekrav - det insamlade materialet ska endast användas till forskningsändamål.

Både i missivbrevet och i samband med intervjuerna har deltagarna fått ta del av studiens etiska överväganden, dvs. innebörden av informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.

## **2.6 Reliabilitet**

Reliabilitet är tillförlitligheten av en undersökning. Inom den kvalitativa forskningen används ofta begrepp som tillförlitlighet, pålitlighet och uppenbarhet för att beskriva reliabilitet.

Ett sätt att värdera en studies reliabilitet är genom att titta på om det finns en likhet i olika forskares bedömningar, så kallad likhetsreliabilitet (Hassmén & Hassmén 2008, s.135-136).

Då studiens resultat går att jämföra med resultat i liknande studier, såsom Kraepelien-Strid (2011, s. 83-91; 2012, s. 172), Moran (2008, s. 114-127) och Skolverket (2010, s. 7), anser vi att studien uppnår det som Hassmén & Hassmén (2008) benämner som likhetsreliabilitet. I och med att denna studie är en kvalitativ undersökning som bygger på intervjuer baserade på egenkonstruerade frågor och inte en färdig mall anser vi att likhetsreliabilitet är den enda

sättet att analysera reliabiliteten för denna studie. Utöver detta kan även det faktum att deltagarna bibehöll samma åsikter under intervjuerna sägas styrka reliabiliteten för studien.

## **2.7 Validitet**

I en studie skall man försöka styrka validiteten, alltså i vilken utsträckning som studien återspeglar verkligheten eller fångar de fenomen och variabler som är intressant i förhållande till studien (Hassmén & Hassmén 2008, s.122). Ofta kopplar man detta till att enbart validera slutprodukten, alltså titta på om studien undersökt vad den avsåg att göra och att resultatet svarar på frågeställningarna. Dock menar Kvale och Brinkmann (2012, s. 266-268) att det under en intervjustudie är viktigt att ha en kontinuerlig validering under hela processens gång. Detta genom att dela upp valideringen inom sju olika stadier (tematisering, planering, intervju, utskrift, analys, validering och rapportering) vilka skall hjälpa forskaren att få en kontinuerlig kvalitetskontroll.

*Tematisering* - att ha en vetenskaplig grund att stå på, som stödjer studiens syfte och frågeställning. Genom att ha en bakgrund och ett forskningsläge som är relevant i förhållande till studiens syfte och som vi kunnat återkoppla till i diskussionen anser vi att detta uppfylls.

*Planering* - att ha en underbyggd metod som lämpar sig för studien och att studien medför kunskap inom det undersökta området samt genom etiska överväganden minimerar skadliga konsekvenser. Metoden har besvarat studiens frågeställningar och resultatet har gett oss en bild över situationen i kommande yrkesroll, vilket styrker att vi valt en relevant metod i förhållande till studiens syfte. Då det är bara vi som författare som känner till deltagarnas identitet och genom att använda avkodning i samband med resultat och diskussion har vi minimerat skadliga konsekvenser för deltagarna.

*Intervju* - förberedelser inför intervju är god och intervjufrågorna är väl genomarbetad för att det ska finnas en god struktur och tillförlitlighet i genomförandet. Genom att genomföra en pilotintervju var intervjumallen genomarbetad och beprövad i en likartad situation. Det fanns ingen tidsbegränsning vid intervjutillfällena och på så sätt medfördes att deltagarna tog sig tid att besvara alla frågor utförligt. Svaren från intervjun gav svar på frågeställningarna vilket tyder på god tillförlitligheten i genomförandet.

*Utskrift* - att det språkliga valet i transkriberingen stämmer och är konsekvent. Metoden för transkriberingarna medförde att strukturen var den samma för samtliga transkriberingar, detta trots att författarna transkriberade två intervjuer vardera.

*Analys* - att ställa rätt frågor till texten, att det finns en hållbarhet i den tolkning man gör.

Analysen genomfördes tillsammans där studiens frågeställningar besvarades fråga för fråga.

Det material som vi plockade ut vid analysen valdes för att besvara studiens frågeställningar.

*Validering* - att avgöra vilken form av validering som är relevant för undersökningen genom val av valideringsprocedur och dialog med utomstående. Vi har valt att utgå ifrån den mall för validering av en intervjustudie som Kvale och Brinkmann (2012, s. 267) presenterar. Då detta ansågs som en relevant form av validering. Då denna mall har använts under hela processen har vi haft en kontinuerlig validering vilket medfört en kontinuerlig kvalitetskontroll.

*Rapportering* - att vid rapportering kunna redogöra för huvudresultatet för studien.

Huvudresultatet för studien går att ta del av i resultatdelen i denna uppsats.

## **3 Resultat**

### ***3.1 Hur definierar lärare i idrott och hälsa begreppet simkunnighet?***

De fyra lärarna använder sig av definitionen i Lgr11, då de bedömer om eleverna når upp till kunskapskravet för simkunnighet eller inte. När lärarna gör sin bedömning av simkunnighet använder sig lärarna av simtester där eleverna börjar med att hoppa ner i vattnet för att sedan simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge.

Lärare 1 och 2 kände sedan tidigare till den nordiska definitionen av simkunnighet. Efter att ha tagit del av den nordiska definitionen av simkunnighet anser lärarna att Lgr11 kan kompletteras till den nordiska definitionen. Lärare 4 uttrycker det som att "det vore bra att alla gör likadant, och står det, ja då blir det tydligare". När lärarna uttrycker sina egna tankar kring begreppet simkunnighet uttrycker de sig enligt följande:

Lärare 1: "Jag definierar simkunnighet är som att hålla sig flytande så länge som man behöver. Sen om det är tio minuter eller tre timmar, det spelar ingen roll. Utan, så länge som det behövs för den gången. Hålla dig på ytan så länge du behöver"

Lärare 2: "När det gäller simningen då så har vi tagit SLS's, tror jag att det är deras definition. Att man ska hoppa ner i vattnet, med huvudet under, och sen ska man simma 150m, eller 200m varav 50 på rygg... eller om man säger 150 meter bröst och 50 meter rygg".

Lärare 3: “simkunnighet skulle jag vilja definiera som en förmåga. Att... Ja, att klara sig i vattnet oberoende... Utifrån ganska många faktorer egentligen att ha tillräckligt självförtroende och flytförmåga egentligen för att klara av och hamna i vattnet och sen kunna simma i land. Å andra sidan är det också en viss längd som krävs. Det tycker jag att man kan. Det ser om en elev liksom paniksimmar eller har en flytförmåga och en simteknik som ger en kraft. Så begreppet simkunnighet som står i läroplanen är ju bra men det säger ju ingenting om hur det ser ut”

Lärare 4: “ Det första jag tänker på, när jag tänker på begreppet simkunnighet, det är väl att man ska kunna 200 meter, och 50 i ryggläge då så klart. Men sen kommer det ju till en hel del, i simkunnighet så handlar det ju också om, för mig varjefall, om en del vattenvana också och att man ska kunna doppa huvudet, alltså kunna hoppa från kanten och få huvudet under vattnet... men det är väl framförallt den sträckan som är simkunnigheten skulle man, skulle jag påstå”.

De fyra lärarna menar vidare att simkunnighet är en livsviktig kunskap.

### ***3.2 Hur arbetar lärare i idrott och hälsa för att eleverna ska uppnå simkunnighet?***

#### **Lärare 1**

Simskola; oavsett simkunnighetsnivå, så har alla elever i årskurs 2 del av en grundläggande simskola. Den består av 12 tillfällen med personal från badhuset.

Simtest; enligt SLS. Först i årskurs 2, sen årskurs 5 och årskurs 6.

Efter simtest delas eleverna upp i olika grupper, baserat på simfärdighet. Alla elever som behöver får kontinuerligt extra träning tillsammans med lärare 1, oavsett årskurs. Elever som ska få betyg har viss förtur. Exempelvis får nybörjare träna i lilla bassängen medan mängd/teknikträning sker i djupa bassängen. Eleverna tränar tills dess de når målen. “Ok! Du, klarar dom här 200 meterna och 50 på rygg. Det ser ut som skit men du klarar det.’ Check the box, liksom”.

Metod; använder sig av SLS riktlinjer över vilken nivå av simfärdighet en elev bör besitta för varje årskurs. Utifrån elevens kunskaper arbetar man med vattenvana och simteknik för att uppnå kunskapskraven.

Mål; “målet är ju då att alla som går i 6:an ska vara godkända i simning”.

Tid till undervisning; läraren är kontinuerligt schemalagd för att bedriva simundervisning en hel dag per vecka, hela läsåret. All undervisning, utom simskola för årskurs 2, bedrivs utanför ordinarie undervisning i idrott och hälsa med lärare 1.

## **Lärare 2**

Simskola; alla elever i årskurs 3 har simskola en gång i veckan på en av sina idrottslektioner under hela vårterminen. Om denna simskola bedrivs med simlärare eller med idrottsläraren beror på elevens kunskaper i varje moment, vattenvana, bröstsim och ryggsim. Där fokus ligger på att först utveckla vattenvana sedan lära sig bröstsim och slutligen ryggsim.

Simtest; under den andra veckan av höstterminen genomför alla elever från årskurs 4 och uppåt ett simtest, där man ”checkar av” hur långt varje elev har kommit och läraren gör en bedömning om eleven behöver simskola (grundläggande tekni träning med simlärare) eller extra simstöd (extra träning med lärare 2, t. ex för att orka hela vägen) under läsåret. Om en elev i årskurs 4-9 efter simtestet behöver simskola eller simstöd finns möjlighet till detta varje tisdag under hela läsåret. Skolan prioriterar först och främst de elever som skall få betyg. Har man missat simtestet får man komma till simskola/simstöd på tisdagar för bedömning.

Metod; med inspiration från SLS riktlinjer arbetar skolan efter en stegring där de först och främst arbetar med elevernas vattenvana, därefter går de över till bröstsim och efter det ryggsim. Skolan släpper inte eleverna för tidigt utan det är viktigt att de känner sig säkra med simningen.

Mål; delmål för årskurs 3 är 25 meter, sedan arbetar de stegringsvis med delmål för att uppnå kunskapskravet för årskurs 6 så tidigt som möjligt.

Tid till undervisning; läraren är schemalagd en eftermiddagslektion för simundervisning varje tisdag under hela läsåret, denna simundervisning ligger utanför den ordinarie undervisningen i idrott och hälsa för både eleverna och läraren. Sedan är läraren schemalagd en lektion med årskurs 3 i simhallen under hela vårterminen som en del av deras undervisning i idrott och hälsa. Alla elever har även simlektioner en gång i början av varje termin på ordinarie lektion i idrott och hälsa.

## **Lärare 3**

Simskola; man bedriver ingen simskola i årskurs 1 då man i stort sett förutsätter att eleverna deltar i privat simskola vid denna ålder. I årskurs 2 bedrivs simskola mellan 6-8 tillfällen

under vårtermin, sedan erbjuder skolan ytterligare simskola för de elever som inte når tillräcklig simkunnighet. Simskolan bedrivs av utomstående personal från en lokal simförening.

Simtest; man har en stegring för de olika årskurserna enligt följande, årskurs 2 - 25 meter, årskurs 3 – 50 meter, årskurs 4 - 100 meter och årskurs 5 - 200 meter.

Metod; de ovan nämnda simtesterna genomförs på höstterminen vid tre tillfällen, främst i årskurs 2 och 3. Vid dessa tillfällen får eleverna simma upp, får feedback och tränar på det som behövs. Anser läraren att eleven inte uppnår tillräcklig simkunnighet, så får de ta del av den simskolan som skolan erbjuder. Man har provat både sär- och samundervisning men har inte märkt av någon skillnad i hur eleverna uppnår simkunnighetskravet mellan de olika uppläggen.

Mål; “målet att ha alla redan simkunniga i 5:an. I stort sett iallafall. Och sen kunna jobba med livräddningen i 6:an 7:an. Och 8:an om de behövs”

Tid till undervisning; läraren åker till simhallen ett par gånger per klass mellan årskurs 2 till årskurs 6-7. Detta sker under höstterminerna. Läraren försöker få ett så bra upplägg som möjligt för när simundervisningen genomförs, men får styra efter de tider man lyckas boka. Simundervisningen sammanfaller inte med lektionerna i idrott och hälsa.

#### **Lärare 4**

Simskola; i årskurs 2 går eleverna på simskola “får tvåor gå iväg och ha simning under en termin”. Simskola genomförs även med de elever som inte klarar av simkunnighetskravet vid simtestet. Denna simskola köper skolan från simhallen, så den sköts av externa simlärare. Flickor och pojkar har separat simskola 45 minuter en gång i veckan under hela läsåret. Det är maximalt 12 elever per tillfälle och man prioriterar de elever uppifrån som ska få slutbetyg först och därefter elever från övriga årskurser.

Simtest; med årskurs 6,7 och 9 enligt den nordiska definitionen. “Så när dom kommer till skolan egentligen och sen när dom går ut från ett stadie”.

Mål; eleverna går i simskola, “så länge de vill och så länge dom kommer och tills dom klarar kravet”

Metod; med elever som kan simma så “ har vi inte haft i princip någonting”. Antalet elever som inte kan simma uppskattas vara “ 50 då från 6-9, så det är ganska många”, “vi har valt att lägga simtid på dom som inte kan simma”. Om upplägg: “ Det blir väldigt individbaserat”. “Vi har ju haft många elever som har noll vattenvana... sen har man elever som kanske kan

simma 25 meter och då får man ta det därifrån”. “Därför har det varit bra när man vart två lärare, så att man kan gruppera lite”.

Tid till undervisning; tidigare har lärare 4 haft simundervisning i sin tjänstefördelning, men i nuvarande läsårs tjänst får detta inte plats och därför kommer simskola att köpas in av skolan. I övrigt går lärare 4 till simhallen för att göra simtestet med årskurs 6, 7 och 9 och det är endast den simundervisning som läraren har.

### **3.3 Vilka faktorer anser lärarna i idrott och hälsa påverka simundervisningen?**

Följande tabell (Tabell 1) redogör en överblick av faktorer som kan påverka simundervisningen.

Tabell 1: Påverkande faktorer

	Lärare 1	Lärare 2	Lärare 3	Lärare 4
avstånd, påverkan	gå ca: 5 min. påverkar inte	gå ca: 5 min. påverkar inte	buss 15-20 min. påverkar	gå ca: 20-25 min. påverkar
ekonomiskt upplägg	separat simbudget	separat simbudget	separat simbudget	separat simbudget
lärarens utbildning	lärarutbildning simskolelärare	lärarutbildning simskolelärare	lärarutbildning	lärarutbildning

### **Resurser**

Lärare 1, 3 och 4 nämner att resurser i form av personal är ett problem. Lärare 1 uttrycker detta; “Det måste va nån som är med i simhallen. Så vi är alltid två... Vem går? Vem hämtar? Vem lämnar? Vem är med? Och det är ju inte så att våra kollegor jublar över att få följa med till simhallen”.

Lärare 3 och 4 menar att tidsåtgången att ta sig till simhallen och att hitta tider i hallen är ett problem. Lärare 1, 2 och 4 nämner också att skolledningens inställning till simundervisning påverkar såväl resurser som ekonomi, tid och personal.



## Elevernas förutsättningar

Lärarna menar att en faktor till att elever inte är simkunniga beror på elevens förutsättningar, de framhåller följande:

Lärare 1 nämner att “majoritet av dom som inte kan simma har ingen tradition av att gå och simma” att eleven har “bott i halva sitt liv i en öken så kommer man hit... Då kanske man inte har simmat så mycket. Men det finns ju också dom som, vad ska man kalla det, helsvenska barn som inte heller är simkunniga. För att dom går inte till simhallen... Har man inte föräldrar som inte... Ja, kulturellt vad man får med sig”. Vidare nämner läraren “förkunskaper hos elever”. Läraren menar även att elevers religiösa bakgrund ibland påverkar undervisningen och därmed deras väg mot simkunnighet men att undervisningen inte är specialanpassad för dessa elever.

Lärare 2 menar att en orsak till att elever har svårigheter att uppnå simkunnighetskravet är att eleven inte är van vid att simma. Läraren förklarar att “när familjen inte går till badhusen och det är naturligt för dom så då kan det vara svårare va, och det är ju svårare va om man inte tränar på det” eller att “dom inte haft den kulturen att dom hållit på med simning”. Vidare menar läraren att det finns elever som inte har tillräcklig ork eller teknik för att lyckas klara hela den sträckan i simkunnighetskravet. Men också att de finns elever som inte tycker om vatten eller rent utav struntar i att ta del av undervisningen.

Lärare 3 påpekar att anledningen till att elever inte uppnår simkunnighetskravet beror på “en ren grovmotorisk brist... de vet inte hur de ska få till det helt enkelt”. En annan anledning är att “barn med utländsk bakgrund, som börjat sent, ligger ganska långt efter” och därför behöver simskola. I övrigt nämner läraren att eleven och föräldrarna övervärderar elevens faktiska simkunnighet, “dom tror på att dom klarar jättemycket... dom simmar 10 meter, sen så vilar dom på linan... många föräldrar här som tycker att vi är för hårda”.

Lärare 4 menar att vanliga anledningar till att elever inte uppnår simkunnighetskravet är elevens självbild, kondition, kroppskontroll och ovana av att vistas i vatten. Läraren påpekar också att det beror på “att man inte har med sig någon slags simvana hemifrån och att man kanske inte stötts heller i det”, “eller att man har föräldrar som över olika anledningar tycker att det inte är viktigt med simningen”. Lärare 4 har elever, framförallt flickor, som av

religiösa skäl “skippas simningen och är medvetna om att dom inte kan få nått betyg”, av anledningen att exempelvis “pappa säger att jag inte får gå och simma”.

## **Övriga faktorer**

Lärare 1 och 2 tar upp “nya elever”, det vill säga elever som tillkommer under terminen, som ett problem då många av dessa elever saknar dokumentation och då räknas som ej simkunniga.

Lärare 4 anser att det finns en problematik i att simkunnighetskravet inte återfinns i gymnasieskolans styrdokument. Det kan uppstå svårigheter att motivera elever som har svårigheter att uppnå simkunnighetskravet. Vissa av dessa elever väljer att prioritera bort simningen, och därmed sitt betyg i idrott och hälsa, eftersom det är väldigt svårt och tidkrävande samt att simkunnighet inte finns med som kunskapskrav för ett betyg i Idrott och hälsa 1 på gymnasiet.

Lärare 1 och 2 är utbildade simlärare genom SLS. Lärare 3 och 4 saknar fortbildning inom området, detta är dock något lärare 3 skulle önska; “ det är faktiskt så att man känner att man skulle behöva det... fortbilda sig i. Jag kan väl själv känna att jag är inte jätte, jätte... Det är inte min styrka i alla fall att lära ut simning”.

Lärare 3 och 4 menar att området som deras skola ligger i påverkar hur deras undervisning ser ut. Lärare 3 arbetar i “ett välmående och ganska rikt område om man ser till dom barn vi har. Så att det är många som går på simskolan och dom mesta är redan simkunniga väldigt tidigt”, medan lärare 4 arbetar på en “förortsskola med många som inte kan simma”.

## **4 Sammanfattande diskussion**

Syftet med studien har varit att undersöka hur grundskolelärare i idrott och hälsa, verksamma i Stockholms län, bedriver sin undervisning mot simkunnighet. Detta syfte besvaras med hjälp av följande frågeställningar:

1. Hur definierar lärare i idrott och hälsa begreppet simkunnighet?
2. Hur arbetar lärare i idrott och hälsa för att uppnå simkunnighet hos eleverna?

3. Vilka faktorer anser lärare i idrott och hälsa påverkar simundervisningen?

## **4.1 Resultatdiskussion**

### **4.1.1 Definiering av begreppet simkunnighet.**

Alla lärare använder sig av definitionen i Lgr11 (Skolverket 2011, s. 58-61), att "eleven kan simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge" för att avgöra om en elev anses simkunnig eller ej. Dock använder de fyra lärarna sig av att eleverna vid simtest först faller eller hoppar ner i vattnet och därefter börjar simma. De tillfrågade lärarna anser att det vore lämpligt att komplettera kunskapskravet för simkunnighet med det första stycket ur den nordiska definitionen "simkunnig anses den vara som kan falla i vattnet, få huvudet under ytan och efter att åter ha tagit sig upp till ytan" (Svenska simförbundet 2014-08-21). Genom att använda sig av den nordiska definitionen i skolan, skulle simtester blir mer likvärdiga och på så sätt bidra till en mer likvärdig bedömning av simkunnighet, eller som en lärare uttrycker det: "det vore bra att alla gör likadant, och står det, ja då blir det tydligare". Den nordiska definitionen verka falla sig mer naturlig sett ur en verklig situation, där en person antingen hoppar frivilligt eller i samband med nödsituation faller ner i vattnet för att sedan börja simma.

Samtliga medverkande lärare framhåller på ett eller annat sätt att simkunnighet är en livsviktig kunskap. Vilket kan bekräftas då man tittar på MSB's (2010) rapport där fortfarande ca 10 barn/år omkommer genom drunkning. I rapporten framkommer, liksom en av lärarna lyfter fram, att en vanlig orsak är övervärdering av en persons simförmåga. Också sett ur ett historiskt perspektiv infördes simkunnigheten i skolan, genom påtryckningar av dåvarande SLRS, med huvudsyfte att "sprida kunskap i sätten att rädda drunknande och till livets återkalla skenbart drunknande samt att främja simkunnighet i allmänhet inom landet" (Holmberg 1998, s. 12).

Vår hypotes var att deltagarna skulle definiera begreppet simkunnighet i likhet med definitionen i Lgr11. Här blev vi dock positivt överraskade, då samtliga medverkande lärare hänvisade till kunskapskravet ur Lgr11, men de framförde också egna tankar kring definitionen av simkunnighet. Vid simtester av kunskapskravet låter samtliga lärare starta testet genom att eleverna får hoppa ner i vattnet för att sedan börja simma. Utifrån lärarnas åsikter och metoder, så anser vi att det vore rimligt att komplettera kunskapskravet med den

nordiska definitionen av simkunnighet. Genom att standardisera testet utifrån den nordiska definitionen tror vi att man kan uppnå en mer likvärdig bedömning av simkunnighet. Vi anser också att man borde ställa högre krav gällande utförandet under simtest, att eleven skall klara simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge utan vila eller skapa extra kraft genom frånskjut från kanten. Även detta för att få en mer likvärdig bedömning i landet och för att kunskapskravet ska återspegla en verklig situation i öppet vatten.

#### **4.1.2 Simundervisningens utformning**

Gemensamt för alla skolor är att man bedriver någon form av simskola för alla elever i en årskurs på lågstadiet samt simskola i olika utformning för elever i högre årskurser. I det sistnämnda fallet endast för de elever som inte når kunskapskravet för simkunnighet. I simskolan verkar det som man i likhet med Svenska simförbundet (Sjödin 2008, s. 9-39), Austswim (Harmer 2001, s. 25-95) och YMCA (1999, s. 58-79, 102-133) arbetar för att eleverna först ska uppnå vattenvana för att sedan övergå till att träna simkunnighet. Men med det upplägget skolorna har, inkluderat simskolan i de tidigare åldrarna, så verkar de ha en fallande andel simundervisning med ökad ålder. Vilket stämmer överens med vad Sandahl (2004, s. 51-54) framhåller, att andelen simundervisning minskar högre upp i årkurserna. I undervisningen i stort har lärarna medvetet eller omedvetet använt sig av en stegring liknande SLS's riktlinjer (SLS 2014-08-21b).

Gemensamt mål med undervisningen är att eleverna skall uppnå kunskapskravet, vilket stämmer överens med Ring och Petterssons (2012) resultat, det vill säga att simundervisningen i de högre årskurserna främst riktar sig mot att uppnå kunskapskravet. Lärarna i studien är överens om att det viktigaste målet med undervisningen i simning är att eleverna klarar kunskapskravet. Resultat skiljer sig alltså ifrån Bielecs (2007 s. 205-211) studie, där man konstaterade att de viktigaste målen med simundervisningen var att övervinna rädsla för vatten och att lära eleverna simma korrekt. Dock arbetar samtliga lärare i föreliggande studie efter en stegring lik SLS's riktlinjer. Detta kan anses medföra att lärarnas arbetssätt då omedvetet blir inriktat mot just dessa mål som Bielec framhåller, att eleverna övervinner sin rädsla för vatten och lär sig simma tekniskt korrekt.

De fyra lärarna har olika mycket tid till undervisning i simning. Kraepelien-Strid (2012, s. 172) menar att en yttre faktor som till exempel för få undervisningstimmar avsatta för

simundervisning påverkar hur undervisningen bedrivs. Detta överensstämmer med lärarnas uttalanden i denna studie. Lärare 1 och 2 är schemalagda för att bedriva simskola och extra simstöd på egen hand medan lärare 3 och 4 inte har avsatt tid för simning i sin tjänstefördelning och därför använder sig av utomstående personal för att bedriva samma verksamhet.

Det framkommer även i studien att lärare 1 och 2, som har närhet till simhall och mer tid till simundervisning, jämfört med lärare 3 och 4, som saknar närhet till simhall och har mindre undervisningstimmar för simning.

Simundervisningen tendera till att se olika ut för olika skolor, vilket egentligen är en självklarhet då alla skolor arbetar efter olika förutsättningar. Vi ser positivt på att man på skolorna lägger resurser på och ger möjlighet för elever att uppnå kunskapskravet. Resultatet i studien styrker vår hypotes om att lärarna arbetar för att uppnå kunskapskravet och att störst fokus ligger på just att eleven ska klara detta och inte lika mycket på hur genomförandet ser ut. Dock önskar vi att man skulle bedriva mer simundervisning och inte bara arbeta mot att uppnå kunskapskravet för att sedan "checka ut" eleverna. Vi tror, att situationen ser ut som den gör för att kunskapskravet är så specifikt. Samtidigt har vi en förståelse för att situationen ser ut som den gör, exempelvis har man inte närhet till en simhall så försvåras undervisningen.

#### **4.1.3 Faktorer som påverkar arbetet mot simkunnighet**

Vi har valt att dela in de påverkande faktorerna som framkom i resultatet i två kategorier. Faktorer som berör upplägget på simundervisningen och faktorer som påverkar elevers möjlighet att nå simkunnighetskravet.

#### **Faktorer som påverkar upplägget av undervisningen**

En av parametrarna urvalet baserades på var de ekonomiska förutsättningarna i kommunen där skolan var belägen i. Gemensamt för lärarna var att de arbetade med en separat budget för simning, lärarna behövde alltså inte vara oroliga över att deras idrottskonto även skulle täcka denna undervisning. Resultatet tyder också på att de ekonomiska förutsättningarna för området som skolan ligger i påverkar hur många icke simkunniga elever det finns på en skola.

Kraepelien-Strid (2012, s. 172) menar att en otillräcklig budget kan vara ett problem för lärarna att bedriva sin simundervisning. Även Jansson (2004, s. 922-923) framhåller i sin artikel oro över att kommuners budgetsituation kan komma att påverka skolans simundervisning, om eleverna inte får tillräckligt med simundervisning i skolan på grund av besparingar kan simkunnighet istället bero på elevens förutsättningar att lära sig simma på fritiden och på så sätt bli en klassfråga. Moran (2008, s. 114-127) menar i sin studie att simkunnigheten istället tenderar att bero på områdets socioekonomiska status, där simkunnigheten ofta är lägre bland elever från skolor från områden med låg socioekonomisk status. Resultatet tyder alltså i likhet med Jansson (2004) på att simkunnighet tenderar att bli en fråga om klass men att detta, i motsats till Janssons teori, inte styrs av kommunens ekonomiska förutsättningar utan att det istället i likhet med Morans resultat tenderar att beror på områdets socioekonomiska status. Med detta sagt så verkar det som att simundervisningen inte hålls tillbaka av ekonomiska skäl då skolorna arbetar med separat simbudget utan att det är områdets socioekonomiska situation som påverkar elevernas förutsättningar för att utveckla simkunnighet.

Den andra parametern som studiens urval baserades på var vilket avstånd skolan hade till en simhall. De två lärarna (lärare 1 och 2) som har närhet till simhall har fler timresurser och bedriver därmed mer simundervisning jämfört med de två lärarna som inte har närhet till simhallen. Kraepelien-Strid (2012, s 172) framhäver att avsaknad till simhall är en faktor som påverkar simundervisningen vilket också lärare 3 och 4 bekräftar. Ring och Pettersson (2012, s. 31-41) får fram resultatet att den bristande halltillgången bidrar till att lärares didaktiska övervägande för simundervisningen ofta uteblir och att fokus enbart ligger på att uppnå kunskapskravet, samma mål som deltagarna i denna studie framhåller som det viktigaste målet med sin undervisning. Att upplägget på simundervisningen påverkas av halltillgång är alltså ett återkommande resultat. Att skolorna saknar tillgång till simhall är inte ett resultat som förvånar, med tanke på Sandahls (2004, s. 51-54) resultat som visar att drygt hälften av landets grundskolor 2001 hade tillgång till simhall. Samtidigt har man sett en ökad konkurrens i och med ett ständigt antal ökande skolor vilka är i behov av relevanta lokaler, vilket kan medföra att trycket ökar på de simhallar som finns.

Samtliga lärare har utbildats i simning inom lärarutbildningen. Dock har lärare 1 och 2 utöver detta även utbildat sig till simlärare genom SLS. Det är också dessa lärare som utöver sin ordinarie simundervisning, har schemalagd tid till simskola och simstöd. Lynch (2012, s. 267-

278) menar att lärare som saknar utbildning inom området simning och vattensäkerhet känner osäkerhet inför att undervisa inom området. Fortsatt menar han att genom fortbildning inom området kan kunskapen hos lärare öka och på så sätt bidra till ökat deltagande i undervisningen. Lärare 3 och 4 saknar fortbildning inom simning och använder sig mer av utomstående personal till simskola och simstöd. Lärare 3 vill till och med fortbilda sig, då simning inte är lärarens styrka.

Vi lyfte fram två faktorer i vår hypotes som vi antog skulle påverka simundervisningen, dessa var "tillgång och närhet till simhall" samt "ekonomiskt anslag till simundervisning". Vi anser att de största faktorerna som påverkar lärarens simundervisning är avståndet till simhall och skolans upptagningsområde. Vi ser en koppling i studien till att lärarna som har närhet till simhall också verkar ha bättre tillgång för undervisning. Likaså har lärarna som saknar närhet till simhall också svårare att få tillgång till den. Har man ett längre avstånd till en simhall så är det fler detaljer som ska "klicka" för att lediga tider ska kunna utnyttjas, samtidigt som skolor med närhet till simhall verka kunna skapa bättre samarbete med närliggande simhall. Vi anser därför att de behövs skapas bättre förutsättningar för att bedriva simundervisning, såsom fler simhallar, bättre samarbete mellan skola och simhall men också bättre samarbete mellan skolor som "delar" simhall. Vi är av den åsikten att simundervisning borde vara kostnadsfri, åtminstone för skolor under kommunal regi, då det är ett obligatoriskt kunskapskrav och en livsviktig kunskap för alla elever.

### **Faktorer som berör elevers simkunnighet**

I studien framkom många olika faktorer som påverkar att eleven inte når kunskapskravet för simning, dessa har vi sammanfattat som elevens förutsättningar. Dessa förutsättningar kan dels vara fysiska men de kan även vara kopplade till elevens bakgrund. Samtliga lärare lyfter fram elevers kroppsliga förutsättningar som en stor faktor för hur elever utvecklar och når simkunnighet. Resultatet visar på att bristande motorisk förmåga, kroppskontroll, teknik och kondition är vanliga faktorer till att elever inte uppnår kunskapskravet och därmed är i behov av simskola eller simstöd. Detta var ett intressant resultat, då det var en faktor som vi varken reflekterat kring inför studien eller som berörts av den tidigare forskning studien bygger på. Men är en faktor som återfinns inom all fysisk aktivitet för ämnet idrott och hälsa. Som Nyberg och Tidén (2004, s. 190) uttrycker det "Om barn lär sig de motoriska grundformerna blir färdigheter som att simma, cykla, åka skidor och skridskor lättare att lära".

Faktorer som dock uppmärksammats innan genomförande av studien och som i även denna studie visade sig vara betydande faktorer var elevers etniska, kulturella och religiösa bakgrund. Resultatet visar att elever som inte har en tradition av att gå och simma har ofta svårare att uppnå simkunnighet. Denna tradition är kopplat till hemförhållande samt etniska och religiösa aspekter. Kraepelien-Strid (2011, s.83-91) framhåller att en stor del av de icke simkunniga eleverna är elever som antingen är utlandsfödda eller har utlandsfödda föräldrar. Även Skolverket (2010, s. 7) anger i sin rapport att en av de två största anledningarna till att elever inte uppnår kunskapskravet för simkunnighet är kulturellt rotade. Med tradition menar lärarna också traditionen en elev har av att gå och simma oavsett etniskt ursprung eller socioekonomisk bakgrund. Tidigare nämnde vi hemförhållanden och området som skolan ligger i som faktorer vilka påverkar hur undervisningen bedrivs. Ser man dock på det ur ett större perspektiv menar *International Life Saving Federation* (2007, s. 373-377) att både socioekonomisk status och simkultur, kultur av att vistas i och vid vatten, har en inverkan på hur hög simkunnigheten är i ett land. De framhäver dock att simkulturen är en starkare faktor än landets socioekonomiska status. Om man jämför detta med resultatet för denna studie skulle man kunna göra samma jämförelse för den enskilda eleven, att elevens simkulturella bakgrund är av stor betydelse för att utveckla simkunnighet.

En tredje faktor som vi antog kunde påverka undervisningen i simning var "elevers etniska och religiösa bakgrund". Detta visade sig ha en viss påverkan på elevers förutsättningar att nå simkunnighet. Dock verkar det som att det främst är elevens simkulturella bakgrund, som bland annat kan påverkas av elevens etniska och religiösa bakgrund.

## **4.2 Metoddiskussion**

För att besvara studiens syfte och frågeställningar användes kvalitativa intervjuer. Intervjuerna gav svar på frågeställningarna och gjorde det möjligt att presentera ett resultat i linje med studiens syfte. Detta tyder på att valet av metod var relevant för studien. Sett till resultatet var urvalsmallen kanske inte den mest lämpliga sett till den ekonomiska parametern. Detta urval baserades på kommunernas ekonomiska situation, utifrån genomsnittlig förvärvsinkomst per invånare i kommunen, medan resultatet och även viss tidigare forskning såsom Moran (2008, s. 114-127) pekar mot att det snarare är den socioekonomiska situationen för området skolan är belägen i som har störst påverkan. Den ekonomiska parametern kunde eventuellt varit mer relevant om den utgått ifrån områdets



socioekonomiska situation istället för genomsnittlig förvärvsinkomst per i invånare i kommun. Den andra parametern, avstånd till simhall, kändes dock som en mer relevant parameter då den gav ett bra utslag och resultatet tydligt kunde kopplas samman med skolornas avstånd till närmaste simhall.

Urvalet kunde utgått från parametrarna på ett annorlunda sätt, så att vi kunnat analysera deras påverkan tydligare. Till exempel genom att utgå från endast en parameter eller genom att basera urvalet för varje deltagare på båda parametrarna.

Vi anser att antalet deltagare har varit tillräckligt sett till studiens omfång, vilket styrks genom att frågeställningarna har kunnat besvaras. Deltagarna har även varit konsekventa i sina åsikter under intervjuerna vilket höjer reliabiliteten för studien. Genom att både reliabiliteten och validiteten i studien kan anses hög, så styrker detta valet av metod.

### **4.3 Slutsats**

Med denna studie ville vi undersöka hur lärare arbetar mot simkunnighet och vad som påverkar dess undervisning. Det resultat vi har fått fram är representativt för de undersökta lärarna på deras nuvarande arbetsplats. Detta har gett oss en god bild över hur de bedriver sin undervisning i simning och vilka faktorer som påverkar den. Dock inser vi att detta inte är representativt för alla skolor i landet. Arbetet som lärare i idrott och hälsa är alltid situationsanpassat. Endast undervisningen i simning beror på flertalet faktorer såsom områdets geografiska läge och socioekonomiska status, skolan och lärarens resurser till undervisning samt elevernas olika förutsättningar att ta till sig undervisningen. Dessa är endast ett fåtal faktorer som kan komma att påverka. Denna studie har därför bidrag till en djupare förståelse av hur upplägget på simundervisningen styrs av en mängd påverkande faktorer och givit oss en bra bild över hur vi i framtiden kan arbeta med simundervisning i vår kommande yrkesroll som lärare i idrott och hälsa.

Slutsatserna utifrån studiens resultat är att kunskapskravet för simkunnighet i Lgr11 borde kompletteras med den nordiska definitionen av simkunnighet, "Simkunnig anses den vara som kan falla i vattnet, få huvudet under ytan och efter att åter ha tagit sig upp till ytan, kan simma 200 meter på djupt vatten varav 50 meter på rygg" (Svenska simförbundet 2014-08-21). Detta för att bidra till en mer likvärdig undervisning och bedömning. Undervisningen på skolor är

situationsanpassad och målet med simundervisningen är att eleverna uppnår kunskapskravet. Den starkaste faktorn som påverkar simundervisningens upplägg är avståndet till simhall och den största faktor till att elever inte uppnår simkunnighet beror på elevens fysiska förutsättningar och bakgrund. Resultatet pekar mot att det snarare är ett områdes socioekonomiska situation än kommuninvånarnas ekonomiska förutsättningar som påverkar simkunnigheten.

#### ***4.4 Förslag till fortsatt forskning***

Det vore intressant att genomföra samma studie där den ekonomiska parametern istället är baserad på områdets socioekonomiska situation. För att på så sätt få en tydligare syn på hur den ekonomiska parametern kan påverka.

Denna studie behandlar lärares syn på simundervisning och de faktorer som berör undervisningen upplägg. I resultatet framkommer flera faktorer som påverkar varför elever inte uppnår kunskapskravet. Utifrån detta vore det därför av intresse att i vidare forskning undersöka vilken uppfattning eleverna har kring sin simkunnighetsförmåga, vad detta beror på samt om denna uppfattning stämmer överens med deras faktiska simförmåga.

## Käll- och litteraturförteckning

Andersson-Stenquist, L. (red.) (2001). *Simlärare*. Farsta: Svenska simförb.

Bielec, G (2007), 'Methodological and Organizational Problems in Teaching Swimming', *Studies In Physical Culture & Tourism*, 14(2), ss. 205-211.

Gillham, B. (2008). *Forskningsintervjun: tekniker och genomförande*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Harmer, J. (red.) (2001). *Teaching swimming and water safety: the Australian way*. Champaign, IL: Human Kinetics

Hassmén, N. & Hassmén, P. (2008). *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder*. 1. uppl. Stockholm: SISU idrottsböcker.

Hermerén, G. (2011). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Holmberg, S. R. (red.) (1998). *SLS 100 år: jubileumsbok 1898-1998*. Stockholm: Svenska livräddningssällsk.

Holme, I. M. & Solvang, B. K. (1997). *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*. 2., [rev. och utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur

International Life Saving Federation (2007), Position Statement: Swimming and Water Safety Education, *International Journal Of Aquatic Research & Education*, 1(4), ss. 373-377

Janson, S. (2004). Inga barn skall behöva drunkna i Sverige *Läkartidningen*, 101(10), ss. 922-923.

Johansson, F., Kristoffersson, K. & Larsson, P. (2009). *Simundervisning i skolan: Alla har en rättighet att nå målen*. Examensarbete; 15 hp vid Lärarutbildningen på Luleå tekniska universitet, 2009:124. Luleå: Luleå tekniska universitet

Kraepelien-Strid, E. (2011). Simning och lärande i ett mångkulturellt perspektiv. I: Lundvall, S. (red.) (2011). *Lärande i friluftsliv: perspektiv och ämnesdidaktiska exempel*. Stockholm: Gymnastik- och idrottshögskolan

Kraepelien-Strid, E. (2012). Simkunnighet är viktigt, eller -?. I: Larsson, H. & Meckbach, J. (red.). *Idrottsdidaktiska utmaningar*. 2. uppl. Stockholm: Liber, ss. 164-175.

Kraepelien-Strid, E. (2006). *Simma eller försvinna: En studie av läroplaner samt elevers och lärares uppfattningar om simkunnighet och behovet av att kunna simma*. Självständigt arbete på avancerad nivå 15 hp Fördjupningskurs i pedagogik (41-80 p) vt 2006 vid Lärarhögskolan i Stockholm, Institutionen för samhälle kultur och lärande, 2006. Stockholm: Lärarhögskolan i Stockholm.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Lynch, T (2012), 'Swimming and Water Safety: Reaching all Children in Australian Primary Schools', *International Journal Of Aquatic Research & Education*, 6, 3, ss. 267-278

Moran, K (2008), 'Will They Sink or Swim? New Zealand Youth Water Safety Knowledge and Skills', *International Journal Of Aquatic Research & Education*, 2(2), ss. 114-127.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) (2010), *Varför drunknar barn?: statistik och analys : en retrospektiv studie över barn som drunknat i Sverige 1998-2007*. Karlstad: MSB.

Nyberg, M. & Tiden A. (2004). "Flå katt" – är det något att kunna? I: Backman, E., Larsson, H. & Redelius, K., *Mellan nytta och nöje: bilder av ämnet idrott och hälsa*, Stockholm: Idrottshögskolan, ss. 189-204.

Ring, S. & Pettersson, J. (2012). *På djupt vatten?: En kvalitativ studie om lärares sätt att arbeta med simning i ämnet Idrott och hälsa i några skolor inom Stockholms län*. Examensarbete 15 hp på Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm, 2012:140. Stockholm: Gymnastik- och idrottshögskolan.

Sandahl, B. (2004). Ett ämne för vem?: idrottsämnet i grundskolan 1962-2002. I: Backman, E., Larsson, H. & Redelius, K., *Mellan nytta och nöje: bilder av ämnet idrott och hälsa*, Stockholm: Idrottshögskolan, ss. 44-69.

Schantz, P. & Ek, S. (2012). Vandrande skolbuss är bättre än skjuts. *Svensk idrottsforskning*, 21(4), ss. 40-45.

Sjödin, C. (2008). *Simläroboken*. 1. uppl. Stockholm: SISU idrottsböcker

Skolverket (1996) *Grundskolan: kursplaner, betygskriterier*. 1. uppl. Stockholm: Statens skolverk.

Skolverket. (2004). *Tillsyn av simkunnighet och förmåga att hantera nödsituationer vid vatten*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2010). *Uppföljning av simkunnighet i årskurs 5*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. *Simning och lekar i vatten*. <http://www.skolverket.se/regelverk/mer-om-skolans-ansvar/simning-och-lekar-i-vatten-1.177932> [2014-08-21a]

Skolverket. *Simkunnighet i årskurs 6*. <http://www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/kommande-rapporter/simkunnighet-i-arskurs-6-1.218279> [2014-08-21b].

Skolöverstyrelsen (1962), *Läroplan för grundskolan*. Stockholm: Kungl. Skolöverstyrelsen

Skolöverstyrelsen. (1969). *Läroplan för grundskolan. 1, Allmän del*. Stockholm: Utbildningsförl.

Skolöverstyrelsen. (1980). *Läroplan för grundskolan. Allmän del : mål och riktlinjer, kursplaner, timplaner*. Stockholm: LiberLäromedel/Utbildningsförl.

Statistiska centralbyrån (2013). *Statistisk årsbok för Sverige 2013 = Statistical yearbook of Sweden 2013*. Stockholm: Statistiska centralbyrån  
[http://www.scb.se/statistik/\\_publikationer/OV0904\\_2013A01\\_BR\\_00\\_A01BR1301.pdf](http://www.scb.se/statistik/_publikationer/OV0904_2013A01_BR_00_A01BR1301.pdf)  
[2014-08-21]

Svenska livräddningssällskapet (SLS). *Drunkningsstatistik*.  
<http://www.svenskalivreddningssallskapet.se/statistik-och-sakerhet/drunkningsstatistik> [2014-08-21a].

Svenska livräddningssällskapet (SLS). *Svenska Livräddningssällskapets tolkning av simning och livräddning i Lgr 11*. <http://svenskalivreddningssallskapet.se/media/dokument/2014/sls-tolkning-av-lgr-11.pdf> [2014-08-21b].

Svenska livräddarsällskapet (SLS). *Simkunnigheten ökar, stor variation över landet*.  
<http://www.svenskalivreddningssallskapet.se/statistik-och-sakerhet/simkunnighet/2014> [2014-08-21c].

Svenska simförbundet. *Simkunnighet*.  
<http://iof3.idrottonline.se/SvenskaSimforbundet/Simkunnighet/> [2014-08-21].

Trost, J. (1997). *Kvalitativa intervjuer*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet

YMCA of the USA (1999). *Teaching swimming fundamentals*. Champaign, IL: Human Kinetics.

## Bilaga 1

### Litteratursökning

#### Syfte och frågeställningar:

Syftet med studien är att undersöka hur grundskolelärare i idrott och hälsa, verksamma i Stockholms län, bedriver sin undervisning mot simkunnighet. Detta syfte besvaras med hjälp av följande frågeställningar:

1. Hur definierar lärare i idrott och hälsa begreppet simkunnighet?
2. Hur arbetar lärare i idrott och hälsa för att uppnå simkunnighet hos eleverna?
3. Vilka faktorer anser lärare i idrott och hälsa påverkar simundervisningen?

#### Vilka sökord har du använt?

*Simundervisning, simkunnighet, simkunskap, drunkning, barn, simning, simlärare, läroplaner, swimming, swimming ability, drowning, school, teacher, physical education, water safety, swimming proficiency, teacher, teaching*

#### Var har du sökt?

*DiVA, Ebsco, Libris, Google Scholar, GIH-bibliotekets katalog, Skolverket*

#### Sökningar som gav relevant resultat

DiVA: Simundervisning  
Ebsco: 'Swimming education', 'school', 'teacher'  
Ebsco: 'Swimming', 'water safety'  
Ebsco: 'Swimming education', 'water safety'  
DivA: 'Simkunnighet' Libris: 'Teaching swimming'  
GIH-bibliotekets katalog: simlärare  
GIH-bibliotekets katalog: läroplaner för grundskolan  
Google scholar: 'barn', 'drunkningar'  
Skolverket: 'simning'  
Skolverket: 'simundervisning'

#### Kommentarer

## Bilaga 2



**Hej.**

Vi är två studenter som läser sista terminen på lärarprogrammet vid Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm och som är i fullgång med att skriva vår C-uppsats. Målet med uppsatsen är att den skall ge oss kunskaper samt inspiration inför vårt kommande yrkesliv och vår förhoppning är att du vill vara en del av detta genom ditt deltagande. Att vi väljer att kontakta just dig beror på att du antingen visat intresse av att delta och/eller för att du representerar urvalet för studien.

### **Vad innebär studien?**

Studien huvudsyfte är att undersöka hur grundskolelärare i idrott och hälsa, verksamma i Stockholms län, bedriver sin undervisning mot simkunnighet. Undersökningen kommer grunda sig i kvalitativa intervjuer. Om du väljer att delta rör det sig om ett intervjutillfälle (max en timme) där vi genom en halvstrukturerad intervju samtalar kring dina erfarenheter och undervisningsmetoder i simning. Under intervjun kommer det ske en ljudupptagning, då detta underlättar vårt arbete under och efter intervjun.

I samband med intervjun kommer vi utgå ifrån Vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Detta medför att din medverkan i studien självklart är frivillig samt att du under hela processens gång har rättighet att dra tillbaka din medverkan. Medverkan kommer att vara anonym och det är endast undertecknad som kommer att ta del av det insamlade materialet. Material som för övrigt endast kommer att användas i samband med denna studie om inget annat överenskommet.

Har du frågor eller funderingar tveka inte att höra av dig!

Tack på förhand! Med vänliga hälsningar

**Daniela Broström**

**Erik Ahlgren**

## Intervju

Våra huvudfrågor:

1. Hur definierar du begreppet simkunnighet?
2. Hur arbetar du för att uppnå simkunnighet hos eleverna?
3. Vilka faktorer anser du kan påverka hur undervisningen i simning bedrivs?

### Allmänt

- Hur länge har du arbetat som lärare i idrott och hälsa?
- Vilka årskurser undervisar du?
- Hur många år har du jobbat på denna skolan?
- Vad har du för utbildning för att undervisa i simning?
  - Lärarutbildning.
  - Ytterligare utbildning inom området simning.

### Definiering av simkunnighet

- Hur definierar du begreppet simkunnighet?
  - Skolan kontra nordiska definitionen.
  - Är skolans definition tillräcklig/rimlig?

### Arbetet med undervisning mot simkunnighet?

- Hur bedriver du din simundervisning?
  - Vanlig lektion
  - Simteknik och vattenvana
  - Undervisningsplan för skolan
  - Elevgrupper
  - Samarbetar med utomstående personal
  - Koncentrerad/Utspridd undervisning



- Hur ofta är ni i simhallen?
  - Tillgång
  - Tillräckligt med tid
  - Avstånd
  - Transport
  - Påverkan
  
- Vad är målet med din simundervisning?
  - Nå kunskapskraven
  - Högre betyg. Värdeord.
  - Godkända elever kontra erbjuda möjlighet till högre betyg.
  
- Hur arbetar ni med icke simkunniga eleverna?
  - Särskilt stöd?
  - Utformning
  - Ej godkänd i simkunnighet → ej godkänd i idrott och hälsa?
  
- Kan du uppskatta andelen ej simkunniga elever på skolan?
  - Främsta faktorer?

### **Påverkande faktorer**

- Vilka faktorer påverkar skolans/din undervisningen i simning?
  - Ekonomiska
    - Andel till simundervisning.
    - Avtal med kommunen angående simhall
    - Kostnader för simundervisning
  - Etniska
  - Religiösa
  - Övriga
  - Särskilda satsningar